

RINGERIKE
KOMMUNE

Vann- og avløpsgebyr - fastledd

Kommunestyret 4.september 2025

- Ny forskrift om vann og avløpsgebyr i 2024 som sier at vann- og avløpsgebyret skal bestå av:
 - fast del
 - variabel del
- Dette endrer hva som tidligere har vært praksis i kommunen med å bare ha en variabel del (m³)
- Fastledd for 2024 var 15 % og er 20 % i 2025
- Ordningen med fastledd skal evalueres høst 2025 – sak til neste KS

Andel fastledd fastsettes i prislister for kommunale tjenester

- Kommunen har et stort handlingsrom når det gjelder å justere fastleddet
- Hvor stor andel av årsgebyret som skal være henholdsvis fast og variabel del, fastsettes i prislister for kommunale tjenester
- Prislister blir vedtatt i forbindelse med budsjettet og handlingsplanen i desember

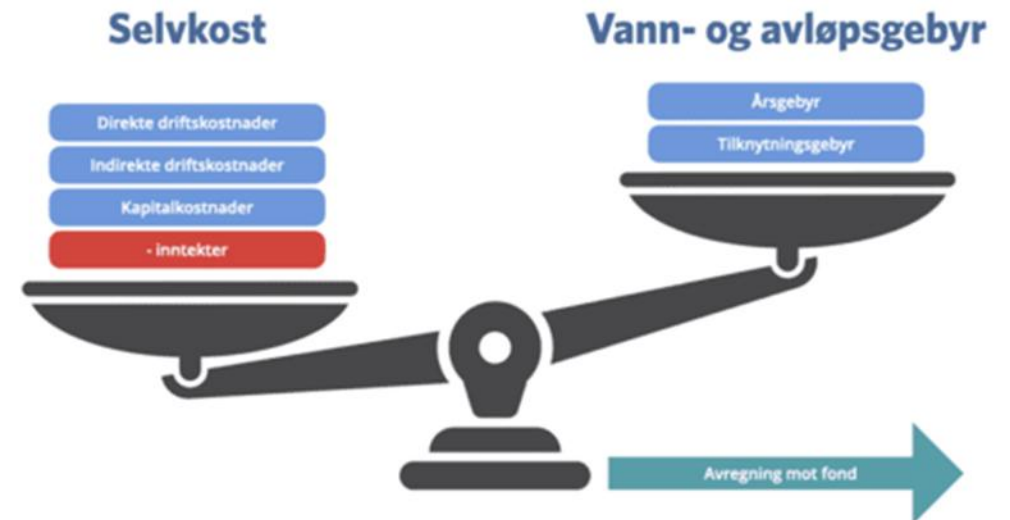

- Vann- og avløpstjenestene i kommunen drives etter selvkostprinsippet
- Dette betyr at inntektene kommunen får fra gebyrene, dekker utgiftene ved å drive tjenestene
- Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene

- Vann- og avløpsgebyr består av to deler:
 - **Fastledd** – abonnementsgebyret, skal dekke de faste kostnadene
 - **Variabelt beløp** – basert på forbruk, skal dekke de variable kostnadene

- Ringerike har ett lavt fastledd og høyt variabelt gebyr
- I realiteten er de faste kostnadene vesentlig høyere enn de variable
- Høyt variabel gebyr gir uforutsigbare inntekter
 - Vi får inn ikke inn de inntektene vi skal ha sett i forhold til de utgiftene vi har
 - Dette vil på sikt gi enda høyere variabelt gebyr

- Årsoppgjøret er avhengig av forbruket, trenden er lavere forbruk
 - Vann - inntektssvikt på 3,5 mill.
 - Avløp - inntektssvikt på 4,4 mill.
- Øke andelen fastledd for mindre variasjon og større forutsigbarhet i gebyrinntekter
 - Driftsutgifter og investeringer som er utført/planlagt - fastledd bør være 50%
- Uavhengig av denne inntektssvikten så ses det på løsninger for driftsoptimalisering, effektivisering og utvikling av VA-tjenestene

Utfordringer gebyr med stor variabel andel

- Utgiftene til kommunen med å produsere og drifte vannanleggene går imidlertid ikke vesentlig ned; kapitalkostnader er de samme
 - Det er de samme anleggene som skal driftes uavhengig av om det leveres 100 m³ eller 50 m³
- Lønnskostnadene vil heller ikke gå ned, da ansattmassen for å drive anleggene er de samme = samme anlegg som skal drives
- Det eneste vi sparer litt på er strøm og kjemikalier, men i det store og det hele er dette små kostnader sammenlignet med lønn og kapitalkostnader

- Kommunens handlingsrom; overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene
- Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret
- Ringerike kommune har negative selvkostfond
- Dette betyr at vi har tatt inn for lite inntekt/har for lave gebyrer, sett i forhold til utgiftene (drift og investering)

- Momentum by Visma er kommunes rådgivere for beregning av selvkost
- Gjennomgang av fastledd, og hvordan dette påvirker gebyrene
- Egen presentasjon ved Sander Nikolai Pettersen

- Landets ledende konsulentmiljø innen selvkost
 - 20 selvkostekspert
- Bistår kommuner med beregning av selvkost
 - 291 kommuner og totalt 360 kommunale kunder
 - Årlig ca 700 heldagsmøter – Årsavslutning (etterkalkyle) og budsjett (forkalkyle)
 - Bistått Ringerike kommune med selvkostberegninger siden 2012.
- Bistår med utarbeidelse av gebyrforskrifter
 - Har vært sparringspartner for Ringerike kommune i utarbeidelse av ny VA-forskrift

- Inkluderer foreslått endring I budsjett- og regnskapsforskriften som er ute på høring
 - Økt maksimal levetid på ledningsnett
 - Økt maksimal levetid på renseanlegg, pumpestasjoner og høydebasseng anskaffet til og med 2019
- Inkluderer endringen I merverdiavgift som trådte I kraft 1. juli 2025
 - Bruker 20% for 2025 og 15% for 2026 og utover
- Grunnlag for normalgebyr er en husholdning med et forbruk på 120 m³

- Infrastruktur knyttet til
 - Vannbehandlingsanlegg
 - Renseanlegg
 - Pumpestasjoner og høydebasseng
 - Ledningsnett
- Infrastruktur må hensynta maksimal kapasitet
- Ofte grunnlaget for den faste delen av årsgebyret

- Fast sats per boenhet for bolig- og fritidseiendom
 - Lik utnyttelse av infrastruktur
- Fastsatte kategorier som gjenspeiler vannforsyningskapasiteten for nærings- og kombinasjonseiendom.
 - Høyeste vannforbruk siste årene

Antall abonnenter	Antall vann	Antall avløp	Antall fastledd	Gebyrinntekter
Fastledd Bolig	11 542	11 762	1	31 931 652
Fastledd Fritid	66	59	1	168 291
Fastledd Andre (Kategori 1)	355	278	1	837 054
Fastledd Andre (Kategori 2)	184	143	3	1 295 896
Fastledd Andre (Kategori 3)	63	52	6	918 977
Fastledd Andre (Kategori 4)	18	14	12	507 316
Fastledd Andre (Kategori 5)	14	10	24	752 210
Fastledd Andre (Kategori 6)	4	2	50	373 520

- Kategoriene samsvarer med Momentum sin generelle veiledning
- Størrelse ikke fastsatt i forskrift
 - Størrelse på kategori
 - Kategoriinndeling
- Påvirker andelen av kapitalkostnader som må dekkes av boligabonnenter

	Dagens regulativ	Alternativ 1	Alternativ 2
Fastledd bolig/fritid	1	1	1
Fastledd Andre (Kategori 1)	1	1	1
Fastledd Andre (Kategori 2)	3	4	5
Fastledd Andre (Kategori 3)	6	8	10
Fastledd Andre (Kategori 4)	12	16	20
Fastledd Andre (Kategori 5)	24	32	40
Fastledd Andre (Kategori 6)	50	75	90

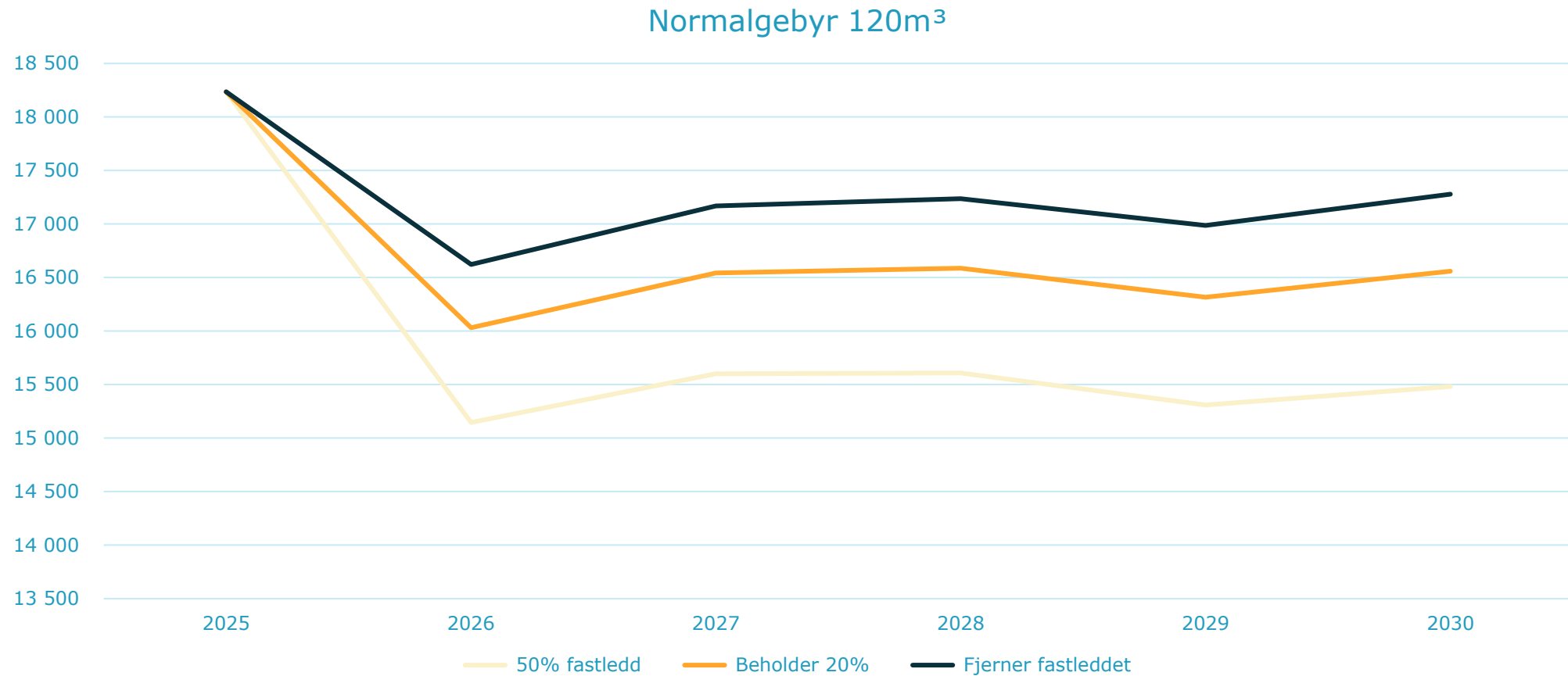
Endring i Næringskategorier

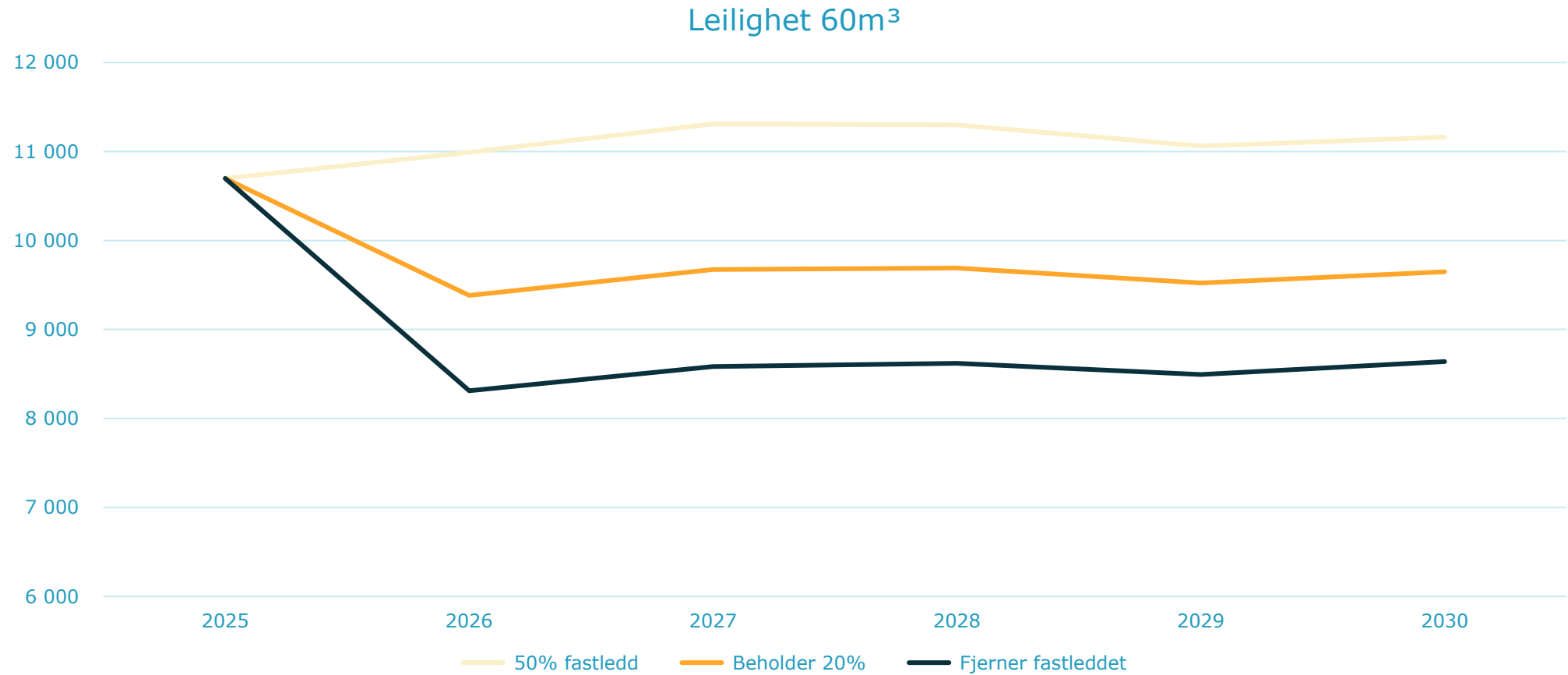
	m3	Dagens regulativ		Endring Alternativ 1		Endring alternativ 2	
		20/80	50/50	20/80	50/50	20/80	50/50
Leilighet	60	8 159	9 557	-84	-210	-157	-394
Enebolig	120	13 940	13 171	-84	-210	-157	-394
Enebolig med hybel	200	24 026	23 932	-168	-420	-314	-788
Borettslag	2 200	307 072	370 226	-3 360	-8 400	-6 280	-15 760
Kontorbygg	900	93 855	72 036	2 041	5 103	3 969	9 916
Industri	4 500	462 144	342 351	8 164	20 412	15 876	39 664
Hotell	10 000	1 020 648	744 932	16 328	40 824	31 752	79 328
Produksjonsbedrift	30 000	3 009 650	2 104 050	53 125	132 825	80 950	202 260

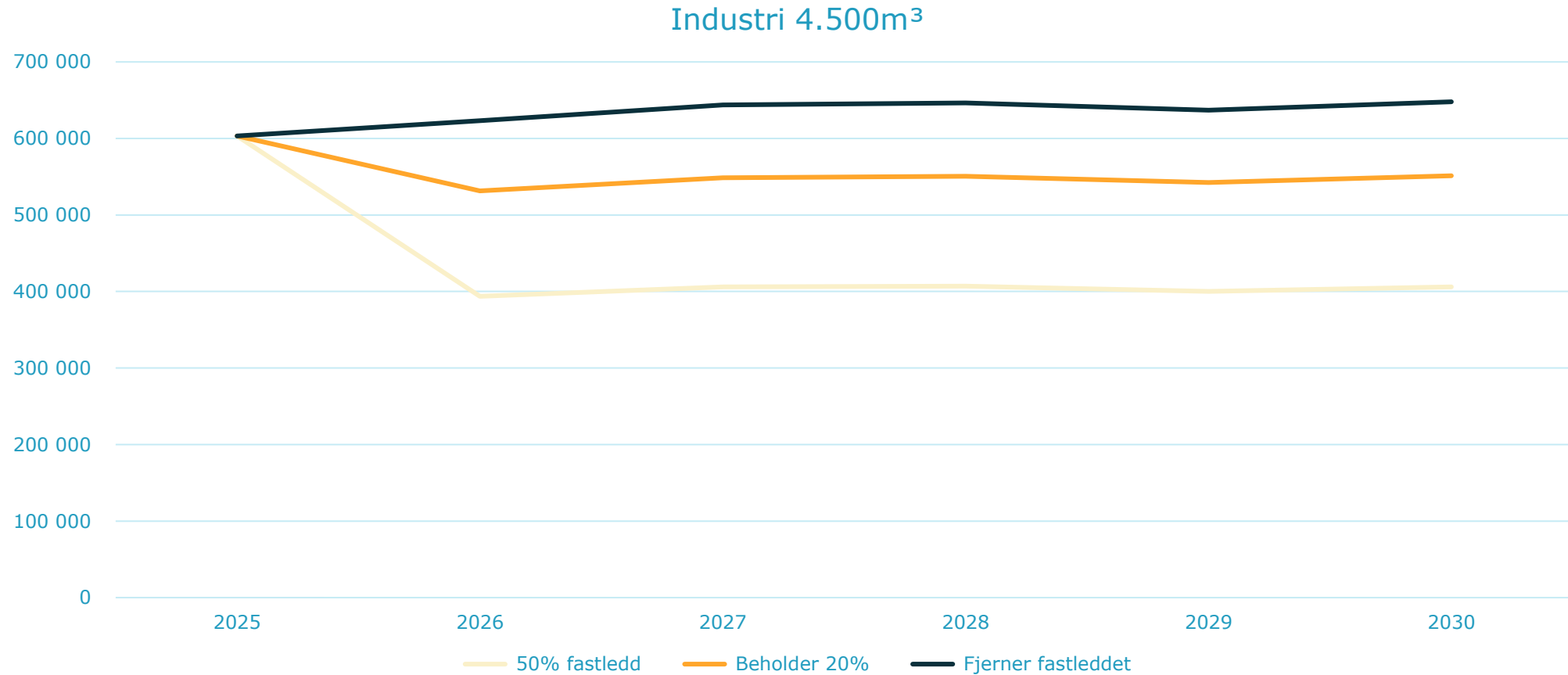
Gebyrutvikling - Normalgebyr

Gebyrutvikling - Leilighet

Gebyrutvikling - Industri

Gebyrer 2026 – Fastleddet sin påvirkning

	Fastledd	m3	0/100	10/90	20/80	30/70	40/60	50/50
Leilighet	1	60	8 311	8 846	9 382	9 918	10 454	10 990
Enebolig	1	120	16 622	16 325	16 031	15 736	15 440	15 146
Enebolig med hybel	2	200	27 704	27 664	27 630	27 593	27 556	27 522
Borettslag	40	2 200	304 739	328 900	353 133	377 320	401 527	425 760
Kontorbygg	3	900	124 666	116 293	107 933	99 570	91 201	82 841
Industri	12	4 500	623 329	577 364	531 466	485 553	439 602	393 704
Hotell	24	10 000	1 385 175	1 279 389	1 173 745	1 068 074	962 315	856 672
Produksjonsbedrift	50	30 000	4 155 525	3 808 110	3 461 098	3 114 028	2 766 670	2 419 658

- Hva er rettferdig?

- Det har vært riktig å innføre et todelt gebyr; betydelig infrastruktur som skal til for å levere vann- og avløpstjenester til våre innbyggere
 - ledningsnett, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og vannverk
- Det er mindre svingninger i antall abonnenter enn i m³-forbruk > derfor bør fastdel-andelen være stor
- For Ringerike kommune utgjorde kapitalkostnadene i 2024
 - Vann: 57 %
 - Avløp: 45 %
- Fastledd bidrar til en mer rettferdig fordeling av kostnader mellom abonnenter enn en ren volumbasert modell, siden fastledd tar hensyn til at alle som er tilknyttet har en viss kostnad for å være tilknyttet offentlig ledningsnett

Oppsummering – anbefalinger fremover

- Må vurdere hvordan fastleddsandel/antall fastledd samsvarer med bruk av infrastrukturen, og søke en harmonisering mellom de ulike kategoriene 1-6
- Ringerike må fortsette opptrappingen av fastleddsandelen, slik at vi kommer opp på 50 %
 - De faste utgiftene utgjør en såpass stor andel
 - Bedre forutsigbarhet for gebyrutviklingen fremover
- Selv med en større fastleddsandel vil abonnent ha insentiv til å ha kontroll på vannforbruket, siden den variable delen fortsatt vil utgjøre en stor andel av årsgebyret

Takk for oppmerksomheten!

RINGERIKE
KOMMUNE